

MAŇA

SLOVO NA ÚVOD

„Radosť je Boží dar, ktorý sa väčšina z nás doposiaľ neodvážila rozbaľiť,“ hovorí môj

obľúbený tvorca aforizmov Pavel Kosorin. Ja však práve teraz veľkú radosť mám. Napriek mnohým povinnostiam sa nám podarilo dokončiť ďalšie číslo Mane a hádam vám tak skrášliť záver tohto kalendárneho roka či začiatok toho nového.

Prelom decembra a januára sa vždy nesie v znamení vianočnej radosti, v znamení radosti z narodenia malého Ježiška. A tú mimoriadnym spôsobom pociťuje aj človek, s ktorým sme sa v Mani porozpravali tentoraz – pán kaplán Pavol Škovránek. Možno je ten rozhovor rozsahovo dlhší, než na aký ste u nás zvyknutí... Ale myslím si, že stojí za to si ho prečítať. Nehovorili sme s ním totiž len o Vianociach a o radosti, ale aj o (nejednom) zázraku, ktorý sa už v jeho živote odohral.

A tak teda... Radujme sa! A to nielen v čase Vianoc... Boh nám totiž tento dar dáva do života každý jeden deň.

Petra Humajová

NOVINKY Z RODINKY

Začiatkom augusta využil kardiológ Alexander Bohó ponuku Banskobystrického samosprávneho kraja a začal ordinovať v jednej zo šiestich župných ambulancií v Revúcej. Predtým pracoval ako primár v Kúpeľoch Brusno.

Počas víkendu 12. – 13. augusta sa v Prievidzi konala Mariánska púť. Martina Humajová sa jej zúčastnila ako súčasť zboru Bartolomejčatá a pomáhala so spevom na sv. omšiach. Hlavným celebrantom sv. omše v nedeľu o 10:00 bol páter Ján Hríb, SchP, ktorý popoludní Humajovcov a starkú Filku Petrášovú poctil aj svojou návštevou. Počas tohto víkendu boli Katarína a Martin Humajovci na svadbe, a tak ich deti Agátka a Leonard po prvýkrát nocovali u starých rodičov Evky a Jožka. Všetci túto situáciu zvládli bez problémov.

V utorok 22. augusta uvádzala Gabriela Mellová, bývalá kolegyňa Petry Humajovej, do života svoju tretiu básnickú zbierku s názvom *Bodľačie neodkvitá*. Na slávnostné uvedenie do Regionálneho kultúrneho centra bola pozvaná i Petra. Strávila tu príjemný podvečer spojený s troškou kultúry

i s umelecky ladenými ľuďmi.

V tento istý deň podstúpila Eva Humajová operáciu ruky, kvôli ktorej bola práceneschopná viac ako ďalší mesiac.

V piatok 25. augusta sa Petra Humajová spolu so svojimi kolegami zúčastnila Kalazanského fóra v Nitre. Ide o stretnutie učiteľov všetkých

piaristických škôl na Slovensku, súčasťou ktorého sú i workshopy. Petra absolvovala workshop *Ako motivovať mladých k umeniu?* s Vladimírom Kopcom, autorom niekoľkých muzikálov; a seminár *Slobodní* so Stefanom Murárikom, ktorý bol ukážkou činnosti Akadémie veľkých diel. Podujatie sa skončilo popoludní sv. omšou, ktorú slúžili všetci

prítomní pátri piaristi.

V sobotu 26. augusta sa konala oslava 30 rokov farského časopisu *Bartolomej* a farského spevokolu *Bartolomejčatá*. Podujatie sa začalo spomienkovým programom vo farskom kostole o 15:00. Súčasťou bolo premietanie archívnych fotiek a videí rozdelené do troch dekád a spojené s diskusiou s pamätníkmi (v tretej dekáde *Bartolomej* zastupovala Petra Humajová). Nasledovala sv. omša, ktorú slúžil niekdajší prievadzský pán dekan Ján Bednár (za jeho čias sa *Bartolomej* a *Bartolomejčatá* rozbíhali) a kazateľom bol niekdajší prievadzský pán dekan Vladimír Slovák, ktorý počas svojho pôsobenia v našom meste veľmi pozdvihol úroveň *Bartolomeja*. V zbere si zaspievala aj Martina Humajová. Nasledovalo agapé vo farskom pastoračnom centre spojené s pohostením. Pripravené naň boli aj dve torty, jednu z nich upiekla Veronika Sutinská.

Koncom augusta hral Roderik Weissabel st. so skupinou *The Riff* na Baníckom jarmoku v Handlovej. Kapela mala z toho obrovský zážitok, pretože hrať na námestí plnom ľudí je čosi úplne iné ako hrať na zábave.

V sobotu 2. septembra navštívili Martina a Petra Humajové bývalého prievadzského kaplána Jána Krausa v jeho súčasnej farnosti Lovčica-Trubín. V príjemnom rozhovore a spomienkach tu strávili celé dopoludnie.

Začiatkom septembra bola Erika Petrášová s kamarátkou na dovolenke v Tunisku. Okrem teplého počasia na exotickom mieste si užila aj svoj prvý let lietadlom v živote.

V pondelok 11. septembra sa Lenka Weissabelová a dcérou Vanesskou vybrala do divadla v Topoľčanoch. Pozreli si tu komediálnu drámu *Otec* v hlavnej úlohe s Emilom Horváthom ml.

V stredu 13. septembra mali žiaci druhého stupňa piaristickej základnej školy účelové cvičenie. Už druhý rok po sebe ho Petra Humajová spolu so svojou kolegyňou telocvikárkou Monikou Píšovou ladila v duchu charitatívneho behu Mary's Meals Charity Run. Žiaci si za symbolické štartovné 1 € mohli odbehnúť vopred určenú krátku trasu a boli tiež zapojení do tomboly. Do behu sa tento rok zapojilo 85 žiakov a vyzbieralo sa 374 €. Tie boli poukázané na účet organizácie Mary's Meals, ktorá za túto sumu dokáže zabezpečiť jedno školského roka v mieste vzdelania 17 deťom v škole v Naminjale v africkom štáte Malawi.

V nedeľu 17. septembra sa Filomena Petrášová dožila krásnych 89. narodenín. Rodina a priatelia jej chodili gratulovať ešte celý nasledujúci týždeň.

V sobotu 7. októbra sa rodina, priatelia a známi stretli v Kultúrnom dome Necpaly, aby si spolu s Necpalankou zaspomínali na nezabudnuteľného kapelníka a výraznú osobnosť rodinného i kultúrneho života Necpál, Petra Petráša, ktorý nás pred rokom nečakane prešiel do večnosti. Na slávnosti okrem početných spomienok a premietania pamätných fotiek nechýbali ani piesne Petrom založenej hudobnej skupiny Necpalanka, ale taktiež výborné jedlo, víno, koláče, tombola či súťaž „lietadielka“, na ktorú si vždy uplatňoval autorské práva. Stretnutie nebolo nostalgické, ale radostné – presne také, aké by si bol prial. Hostia sa rozišli až v neskorých večerných hodinách.

V tento istý deň bola Martina Humajová svedkyňou na svadbe svojej bývalej kolegyne Zuzane Markovej. Vydávala sa v kostole v Kamenci pod Vtáčnikom za Erika Hoju z Vrútok.

David Petráš a trieda oktáva z piaristického gymnázia, kam chodí, si ako termín stužkovej zvolili zaujímavý dátum – piatok 13. októbra 2023. Hoci na poslednú chvíľu menili miesto z Kultúrneho domu v Kanianke na 4 Play v Prievidzi, neľutovali. Zábavu si užili naplno – a v zborovni sa šuškalo, že medzi rodičmi ju rozprúdili najmä rodičia Petrášovci.

V októbri vyšla Petrovi Chudému, ktorý píše pod pseudonymom Peter Šloser, už šiesta kniha s názvom *Profesori zločinu*. Peter v nej opäť odhaľuje kus z toho, čo reálne zažil či pozoroval pri výkone svojej funkcie v policajnom zbore i na rôznych vysokých pozíciách špecializovaných útvarov polície. Čoraz častejšie ho možno stretnúť ako hosťa na rôznych knižných diskusiách či vidieť na televíznych obrazovkách.

Bratia Šutinskí zaznamenali ďalšie úspechy – Mat'ko si ešte v auguste vybojoval 3. miesto na Majstrovstvách Slovenska v pretekoch na štvorkolke a 21. októbra získal 1. miesto v celkovom hodnotení na Slovensku v kategórii MX85. Marek bol v kategórii MX65 tretí.

V nedeľu 22. októbra sa Martina a Petra Humajové vybrali za kultúrou do Handlovej. V tamojšom Dome kultúry si pozreli muzikálové predstavenie *Omar a Fatima*, ktoré pripravila miestna Základná umelecká škola. V muzikáli účinkovala aj Vanessa Weissabelová. Okrem sestier Humajových ju v jej speváckom, hereckom a tanečnom výkone prišla podporiť i celá najbližšia rodina.

V utorok 24. októbra sa Vanessa Weissabelová zúčastnila evanjelizačného turné Godzone Tour v Ziline. Podarilo sa jej počas neho stretnúť aj známu sestru Lamiyu, ktorá šíri evanjeliové posolstvo prostredníctvom Tik Tok-u či iných sociálnych sietí.

Roderik Weissabel aj tento rok v októbri vyhral školské kolo technickej olympiády a postúpil do okresného kola, ktoré sa konalo v novembri. Úspešne sa tam popasoval najmä s praktickou úlohou – zhotoviť podľa technického výkresu brusič na ceruzky. Skončil ako úspešný riešiteľ.

Koncom októbra sa Martin Humaj stal chovateľom sliepok – jeho prepeličky mu nesú približne 10 vajčiek denne. Pre jeho deti Agátku a Leonarda je pozorovanie prepeličiek často lepšie ako sledovanie televízie.

V utorok 21. novembra mala Eva Humajová v priestoroch farského pastoračného centra v Prievidzi rozlúčku s kolektívom Novorodeneckého oddelenia v NsP v Bojniciach. Od 1. decembra 2023 nastúpila do predčasného dôchodku.

V stredu 29. novembra sa súrodenci Humajovci (Petra, Martin a Martina) spolu s Erikou Petrášovou vybrali do divadla. Pozreli si hudobnú biografiu Karola Duchoňa *Zem pamätá* v prevedení Slovenského komorného divadla v Martine. Predstavenie sa všetkým veľmi páčilo, Matka na ňom bola už tretikrát a Petra druhý.

V utorok 5. decembra sa rodina Sutinská rozhodla nadviazať na tradíciu Petra Petráša, obliekla sa do kostýmov a navštívila rodinu ako Mikuláš. Najväčšiu radosť zo stretnutia s nimi mala Eliška Kovárová.

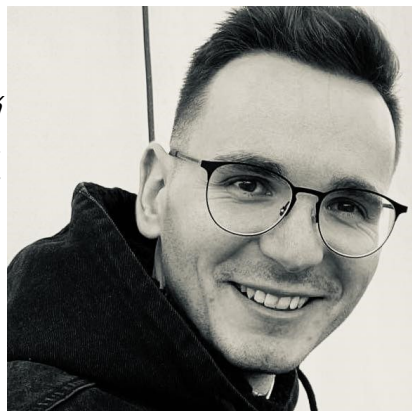
Petra Humajová

KAŽDÝ DEŇ BUDÚ VRAJ VIANOCE

Nepoznám človeka, ktorý by sa na Vianoce tešil viac ako on. A teda komu jnému dať pri tejto príležitosti slovo? Nech sa páci, pán kaplán Pavol Skovránek (31)!

Si človek, ktorý sa každoročne nesmierne teší na Vianoce – minimálne od leta. Prečo?

Od detstva ma fascinuje pieseň *Každý deň budú vraj Vianoce*. A Vianoce sú pre mňa skutočne tým najkrajším sviatkom; časom, keď sa rodí Láska. V tých chvíľach cítim, že sa má stať čosi veľké. Sme k sebe akísi milší, trochu sa zastavíme, upokojíme... Mali by sme si potom i počas nasledujúcich dní roka pripomínať, že zastaviť sa treba; že existuje i niečo krajšie ako to, čo môžeme získať tu, na zemi.

Ako si prežíval Vianoce vo svojom detstve?

Pochádzam zo štyroch súrodencov. Ja som bol najmladší, a tak sa tie Vianoce dost' točili okolo mňa – všetci mali snahu, aby boli pre mňa čo najkrajšie. Bývali sme v činžaku na piatom poschodí. Vždy pred Vianocami si moja mama so sestrami sadla k stolu a spisovali, čo sa bude piecť. Ocinu pozeral televíziu a ja som sa obšmieval okolo nich. A keď začali piecť, robil som prvé ochutnávky – najmä medovníkov.

Stromček sme mávali vždy živý a musel byť aj vysoký. Kúpili sme ho už skôr a uskladnili na balkóne, kde bola dostatočná zima. Vôňa živého stromčeka podľa mňa tiež patrí k Vianociam. Takisto ako kapor – toho nášho väčšinou ulovil náš otec. Niekedy sme kaprov vo vani mávali aj viac – i pre susedov. Spomínam si, že moje sestry mali na to nervy, pretože kým otec kapry nezabil, nemali sa kde sprchovať a len sa oplachovali v umývadle.

Bežné bolo i to, že v čase Vianoc bol už vonku napadnutý sneh. V čase predvianočných príprav som sa chodieval sánkovať so susedmi či so spolužiakmi na také dva kopčeky neďaleko nás. Dodnes počujem v mysli hlas mamy, ako na mňa po zotmení volá: „Rýchlo pod' dovnútra, zajtra je Štedrý deň, aby si neochoreli!“

V predvečer Vianoc sa doma všeličo šepkalo. Niekedy som aj čosi začul – že pripravíme to pre Paľka a mal by už ísť spať, aby sa mohlo chystať. No nahlas mi hovorili, že to Ježiško ozdobí stromček, Ježiško prinesie darčeky... A ja som žil vo veľkom očakávaní.

V noci z 23. na 24. decembra som takmer nespal. Mama alebo sestry mi pred spaním vždy prečítali nejakú vianočnú rozprávku. Ráno som vstal medzi prvými a hneď som bežal do obývačky. Tam už bola natiahnutá veľká plachta ako opona. Snažil som sa za ňu pozrieť, ale vždy už bol hore niekto, kto dával pozor na to, aby sa mi to nepodarilo. Tá plachta tam bola natiahnutá celý deň.

Ako prebiehal samotný Štedrý deň?

V tento deň sme sa vždy postili. Dal som si teda bezmäsité raňajky a zvyčajne som s otcom odišiel na Strieborné jazero kúsok od mesta, kde máme chatu. Keďže ešte bývalo dost' snehu, otec ma tam celú cestu ťahal na sánkach a potom som sa na zamrznutom jazere korčuľoval. Mali sme tam aj jedného známeho, ktorého jeho

rodina veľmi nenavštevovala, takže zvyčajne sme za ním s otcom zašli a niečo sme mu aj priniesli.

Popoludní sme sa vrátili domov a čakali sme na koledníkov. Máme v Senci spevácky zbor Radosť, ktorý mal v tých časoch aj okolo dvesto členov. Tí sa podelili na skupinky a chodili po Senci koledovať. Keď u nás zazvonili, všetci sme sa nastúpili do pozoru na chodbe. A oni nám zahráli, zaspievali... Nosili so sebou aj betlehemske svetlo. Bývali oblečení v krojoch.

Po ich odchode sme už všetci súrodenci boli veľmi nedočkaví, najmä ja. Preto sme museli začať večerať už okolo tretej – štvrtej, lebo som to viac nemohol vydržať. Mal som pocit, že od nedočkavosti už asi strhnem tú plachtu alebo čo. (Smiech.) Sadli sme si teda k štedrovečernému stolu a pomodlili sme sa. Mali sme vždy pripravené aj jedno miesto navyše pre hosťa, ak by nám náhodou niekto zaklopal na dvere. Otec ako hlava rodiny natrel každému oblátku medom, dal mu tam cesnak... Ja som bol taký netrpelivý, že som si možno len dvakrát odhrzol a už som to dával nabok, že podme rýchlo na polievku! (Smiech.) Kapustnicu som tiež zjedol extra rýchlo, aj kapra s majonézovým šalátom. Keďže sa nám nechcelo piť s kostičkami, Štedrá večera sa skončila možno za 20 minút a pokračovala až po tom, čo sme rozbalili darčeky, aby sa mama s otcom vôbec najedli. Lebo hoci najmladšia z mojich sestier je odo mňa o 10 rokov staršia, všetci sme v srdci zostali deťmi a nesmierne sme sa tešili aj na to, čo príde po večeri.

Keď už otec videl, že nás dlhšie neudržia, postavil sa, pomodlil a povedal: „Počkajte, idem sa pozrieť, ako to vyzerá v tej obývačke, idem prikúriť a pomôcť Ježiškovi.“ Otec zažal stromček, pustil koledy a zazvonil na zvonček. Vždy som bol prvý pri dverách a utekal som k betlehemu, ktorý sme mali pod stromčekom. Všetko bolo také monumentálne, rozsvietené... Viac ako darčeky ma odjakživa fascinoval stromček. Všetci sme si museli sadnúť na gauč a chvíľu sa pokochať tou krásou.

Potom nám mama oznámila, že sa narodil Ježiško, že Láska prišla medzi nás. Dali nám s otcom krížiky na čelo a mohli sme ísť rozbaľovať darčeky. Samozrejme, zas som bol pri nich prvý. Ale robili sme to tak, že sme ich odbaľovali postupne a museli sme sa pozerieť aj na druhých, čo dostali, čo bola pre mňa ďalšia skúška trepezlivosti. (Smiech.) Z darčiekov sme sa neskutočne tešili – aj keď to boli len obyčajné ponožky či šál. Spomínam si, ako som raz dostal autodráhu – to bola paraďa! Už som nič iné ani nechcel vidieť...

Niekedy sme potom ešte išli von vyblázniť sa do snehu... Pozreli sme si nejakú vianočnú rozpravku, a keď som už bol väčší, chodil som spolu s ostatnými aj na polnočnú omšu. Po návrate domov z nej som už bol tak sviatočne naladený, že som opäť nemohol zaspáť. (Smiech.)

A čo sa dialo v nasledujúce dni?

V Deň Narodenia Pána, 25. decembra, sme sa schádzali celá rodina na slávnostnom obede u mojich starých rodičov v Samoríne, odkiaľ pochádza mama.

Babka bola výborná klaviristka a vždy sme tam spolu spievali koledy. Na Druhý sviatok vianočný sme väčšinou išli na nejakú návštevu alebo niekto prišiel k nám.

Ked' si bol starší, chodieval si aj ty koledovať?

Áno, asi od 12 rokov. Popri tom chodení po domácnostiach som sa vždy pozeral na to, kto má aký stromček. A keď nás ponúkli koláčmi, vyberal som si kokosové guľky alebo úliky. (Usmev.)

Pri koledovaní bola vždy zábava. Cestou od domu k domu sme si spievali vianočné pesničky a ja som sa staral o betlehemské svetlo, aby nezhaslo. Vždy mi dávali povedať nejaký vinš alebo čosi duchovné – to duchovno ma odmalička neskutočne priťahovalo.

Tešil som sa aj na vianočné miništrovanie. A pred Vianocami som zvyčajne pomáhal nášmu pánu kostolníkovi stavať v kostole betlehem. Bol obrovský a urobil ho on sám. Vždy mi vysvetľoval: „Každá figurka má svoje miesto a jedine ja viem, kam patrí!“

Koledovať po Senci som chodil až dovtedy, kým som sa v roku 2020 nestal diakonom a nemohol som byť cez Vianoce doma.

S Vianocami súvisia i dary a ty si ich do života od Pána dostal hneď niekoľko. Najväčším z nich bol asi dar kňazstva. Ako to, že si si vybral takéto niečo, hoci si mal sľubné predpoklady i do iných oblastí? Povedzme do oblasti medicíny...

Áno, vždy ma lákala aj medicína, dokonca aj herectvo... Deväť rokov som hrával divadlo a tento svoj talent som uplatnil napríklad i pri jasičkových pobožnostiach u nás v pastoračnom centre alebo v kostole.

Takže áno, mohol som si vybrať čokoľvek iné. Ale ja som mal od detstva také záblesky. Hrával som sa na kňaza, dokonca som si vyrezal z kartóna spovednú mriežku a akože som spovedal. Potom ma to prešlo a chcel som byť lekárom. Zriadil som si ambulanciu a tam som ordinoval. Následne ma chytilo herectvo – spravil som si doma oponu a hrával som divadlá. Dokonca aj na učiteľa som sa hrával. Obaja moji rodičia sú pedagógovia. Otec vždy po večeroch opravoval písomky z geografie. A tak som si aj ja sám písal písomky a ešte som si ich aj sám opravil. (Smiech.)

Prečo som sa teda napokon rozhodol predsa len pre kňazstvo? Asi najmä pre tie žiarivé záblesky narodenej Lásky, ktorá sa vždy rodila v srdciach ľudí. Lebo to, čo má človek vo vnútri, znamená vždy viac ako to, čo ukazuje navonok. Nech je to aj bezdomovec či ten najväčší zvrhlík – aj v ňom sa nachádza rodiaca sa Láska. A preto aj „každý deň budú vraj Vianoce“.

Na kňazstve ma vždy fascinovalo to obrovské tajomstvo, ktoré vytváral kňaz okolo seba počas sv. omše; to teplo; tá prítomnosť svetla, ktoré osvecovalo i zahrievalo vnútorne; prinášalo pocit istoty a bezpečia. Vždy som sa ako chlapec veľmi tešil na Eucharistiu. Nikdy som ju nevolal „oblátka“, vždy len Eucharistia – dokonca aj keď ešte nebola premenená.

A zrazu som sám seba videl v pozícii toho kňaza. Hovoril som si: „Ale veď to môžem byť ja, kto prinesie toho malého Ježiška! Môžem to byť ja, kto poniesie ukrižovaného Krista v symbolike podoby veľkonočnej sviece! Môžem to byť ja, kto oznámi príchod Vianoc, príchod Veľkej noci a príchod obrovskej radosti, ktorá je v tom tajomstve skrytá!“

Študovať si začal v Bratislave, ale už v druhom ročníku sa to všetko nečakane „zvrtilo“ a vyzeralo to tak, že okrem daru kňazstva prídeš aj o dar života. Co sa stalo?

Po skončení gymnázia som nešiel hneď do kňazského seminára, potreboval som ešte čas na rozhodnutie. Pracoval som na rôznych miestach – v zdravotnej službe

v rámci Slovenského Červeného kríža, ako ošetrovateľ na onkológii, na daňovom úrade... A keď som sa napokon definitívne rozhodol, podal som si prihlášku do Kňazského seminára sv. Cyrila a Metoda v Bratislave.

Prvý ročník bol taký „spoznávajúci“. Musel som sa pretransformovať z gymnázia na úplne iný štýl vyučovania a zvyknúť si tiež na podmienky, v akých sme žili (siedmi na izbe), či spoločenstvo ľudí, ktoré sa tam zišlo.

V druhom ročníku som bol pred Vianocami na duchovných cvičeniach u jezuitov v Piešťanoch a potom som odišiel domov na liturgickú prax. Doma bola skvelá atmosféra – stretol som sa s ľuďmi, ktorí mali o mňa reálny záujem a tešili sa z môjho duchovného povolania.

Na Nový rok 2015 som mal liturgickú prax v Katedrále sv. Martina v Bratislave, slúžil som na sv. omši s arcibiskupom Zvolenským. Oslávil som potom ešte krásny novoročný deň u svojej sestry na Záhorí, kde som bol aj na Silvestra. No na druhý deň, 2. januára 2015, som sa ráno zobudil s divnými pocitmi, akoby nastala nejaká zmena tlaku. Pripisoval som to zmene počasia. Začala ma bolieť hlava, mal som závraty, cítil som, že mi búši srdce... Trochu som si poležal, ale nič to nepomohlo. Hovoril som si teda, že keď cez noc si oddýchnem a ráno bude lepšie.

Ráno som sa zobudil, ale lepšie nebolo. Mal som pocity ako pri migréne a všimol som si čiastočný výpadok zraku na ľavom oku, ktorý trval pár minút. Hlava sa mi točila ešte viac. Povedal som sestre, že už u nej nezostanem a idem radšej domov. Sestra šla so mnou, nechcela ma nechať šoférovať samého. No a v Pezinku na kruhovom objazde som takmer spôsobil dopravnú nehodu. Nezbadal som auto, ktoré vošlo do objazdu zľava. Našťastie sa nič nestalo, iba po mne trúbilo – ale ja som pochopil, že zrak mi sčasti ozaj odišiel. Domov som sa vrátil živý, ale bledý ako stena. Všetci videli, že mi niečo je.

Počkal som ďalší deň – zlepšenie nenastalo. 5. januára som sa teda vybral na vyšetrenie k jednej neurologičke z našej farnosti. Potvrdila, že nevidím úplne, ale inak nezistila nič podozrivé. Poslala ma domov – ale mne bolo ešte horšie. Zrak mi postupne odchádzal, strácal som stabilitu, bol som veľmi svetloplachý, musel som tmavé okuliare nosiť už aj v prítmí a pri chôdzi som sa pravidelne dotýkal stien, aby som nespadol.

Na ďalší deň – 6. januára – sme išli požehnávať príbytky. To som už zvládol len tak-tak. Ani som poriadne nevidel, čo píšem. Všimol si to aj diakon, s ktorým som chodil požehnávať, a zaviezol ma skôr domov, aby som si oddýchol, lebo na ďalší deň sme mali nastúpiť späť do seminára.

Tam som aj 7. januára nastúpil. Chodil som v tmavých okuliaroch, neustále som sa držal zábradlia na schodoch... Všetci sa po mne pozerali, že čo mi je – vyzeral som ako opitý. Siel som teda za rektorom seminára a povedal som mu, že mám nejaké zdravotné problémy. A keď som sa ráno 8. januára zobudil, mal som už väčší stabilný výpadok zraku. Rektor ma poslal domov, spolubratia ma odviezli. Rodičia boli práve odcestovaní, a tak som v byte zostal sám. Prišla za mnou na chvíľu aspoň sestra.

Ráno 9. januára som si už necítil polovicu tela. Sestra ma vzala k neurologičke a tá ma okamžite poslala do nemocnice. Bol práve piatok, a tak mi v nemocnici v Ružinove dali len infúzie a nechali ma celý víkend tak.

Po víkende som už nevidel na ľavé oko úplne. Pochytil ma obrovský strach. Tým, že som predtým zabrdol aj do tej medicíny, začal som si domýšľať a stanovovať vlastné diagnózy.

V pondelok mi spravili najskôr CT, potom magnetickú rezonanciu... Poobede za mnou prišiel môj ošetrojúci lekár a povedal mi: „Pán Škovránek, môžete ísť so mnou na chvíľu na chodbu? Ja vám pomôžem.“ Už sa mi vtedy totiž aj veľmi ťažko chodilo. Ponúkol mi, nech si sadnem, ale odmietol som. Mám rád veci povedané

napriamo, a tak som aj jeho vyzval, aby mi na rovinu povedal, čo je za problém. No a on povedal: „Našli sme vám nález na mozgu. Nevieme ešte presne, čo to je, nevieme to identifikovať, preto potrebujeme urobiť ďalšie vyšetrenia. Vyzerá to však všelijako. Niečo je tam reálne viditeľné, niečo tam rastie.“ V tej chvíli som akoby prestal počuť. Celý svet sa so mnou začal točiť a museli ma priviesť späť na izbu.

Čo sa dialo ďalej?

Začal sa kolobeh vyšetrení. Lumbálna punkcia (z nej zistili, že mám pravdepodobne ešte aj zápal mozgových blán), ďalšia magnetická rezonancia, PET/CT vyšetrenie na Hajdukovej v Onkologickom ústave sv. Alžbety... Potvrdilo sa, že ide o nádorové ochorenie. Zrak mi odišiel tak, že už som videl len pravým okom na nejakých 15 – 20 %. Posielali ma teda aj po rôznych očných vyšetreniach, stále mi brali krv... Trvalo to asi týždeň. Napokon sa zhodli na tom, že môže ísť o gliový tumor, ktorý môže mať fatálne následky, keďže bol umiestnený v centre mozgu, kde sa spájajú očné nervy. Preto som aj poriadne nevidel.

Následne som dostal vysoké teploty, mal som aj 40 °C. Nič som nevládal, museli mi pomáhať, prezliekať ma... Navyše sa mi na tvári vyhodili akési vredy. Lekári nevedeli, či sú dôsledkom nejakej exotickéj choroby, alebo skôr alergickou reakciou na liečivá, ktoré mi dávali, takže zas len skúšali, čo na to zaberie. Medici sa na mňa chodili pozeráť ako na nejaký artefakt a odborníci sa nevedeli na ničom zhodnúť.

Jeden týždeň bol extrémne kritický, lekári už boli fakt zúfalí. Rodičia za mnou pravidelne chodili, každý deň som dostával Eucharistiu, spolubratia za mnou chodili, predstavení za mnou chodili, modlili sa so mnou... Rodičia plakali a ja som to už nedokázal zniešť.

Až prišla i jedna zdravotná sestra od nás zo Senca. Priniesla so sebou pero a papier a povedala mi: „Skús mi nadiktovať svoje posledné slová, svoj závet.“ Poslal som ju kadeľahšie, no ona sa ma spýtala: „Lekár ti ešte nič nehovoril?“ A odišla. Potom za mnou prišiel aj môj ošetrojúci lekár a oznámil mi: „Nevieme, čo bude ďalej. Vyzerá to tak na 2 – 3 týždne života, lebo to rastie.“

Ako si túto situáciu prijal?

V tej chvíli sa mi zrútil celý svet. Mal som pocit, že už nevidím ani tým druhým okom, že už som úplne slepý. Lenže tá fyzická slepota nebola tá najhoršia – ešte horšia bola tá vnútorná. Mal som 22 rokov, rozhodol som sa ísť za kňaza, ale všetko bolo úplne inak. V tej chvíli som Bohu povedal: „Ty si si ma vybral a ty si mi nepomohol. Ty neexistuješ. A nechcem ťa ani vidieť, nechcem ťa ani počuť. Pokazil si mi celý život!“ Všetkým na izbe som sa otočil chrbtom a začal som hrozne plakať. Cítil som sa totálne beznádejne, akoby som lízal prach zeme. Bol som úplne zúfalý.

Blížil sa práve sviatok Obrátenia apoštola Pavla. A ja, Pavol, som po určitom vnútornom boji trvajúcom niekoľko dní, práve v tento deň prijal k sebe kňaza, predstaveného seminára. Bol som už taký vyčerpaný, že mi bolo všetko jedno. Spýtal sa ma, či mi môže dať pomazanie chorých. Povedal som mu, že prijať ho prijmem, ale čo to spraví, neviem. O všetkom som pochyboval. Aj som sa vyspovedal – ale či tá spoveď bola platná, to už nech posudí Pán Boh, lebo som sa voči nemu veľmi búril. Prijal som Eucharistiu – a predstavený seminára odišiel. Rozlúčili sme sa s veľkým otáznikom – nikto nevedel, čo bude ďalej.

Prešlo niekoľko dní, prešiel týždeň, prešli dva... A nedialo sa nič, stále som bol tu. Jediné, čo sa stalo, bolo to, že keď som po nejakom čase chytil mobil do ruky, aby som sa aspoň tým pravým okom, ktorým som čiastočne videl, pozrel na dátum, zdalo sa mi, že už nemám takú hmlu pred očami, že vidím o čosi lepšie.

Pocítil som obrovskú radosť. Zazvonil som zvončekom na sestričku a povedal som jej, čo sa stalo. Zavolala lekára, ten ma vyšetril, ale povedal, že žiadnu zmenu

nevidí. Ja som však trval na svojom: „Ale čosi sa mení, naozaj!“

Dívali sa na mňa, či mi náhodou nepreskočilo a ponúkli mi aj pomoc psychológa. Ja som to však nepotreboval. Začal som pociťovať nádej, začal som cítiť to svetlo, ktoré som vnímal vo svojom detstve – aj na tých svetlách na stromčeku, aj v samotnom betleheme, no najmä v srdci, kde sa rodí láska. Vtedy som pochopil, ako vyzerajú skutočné Vianoce.

Lekári teda naozaj nevideli žiadnu zmenu?

Nie. Všetky očné vyšetrenia či magnetické rezonancie opakovane potvrdzovali, že sa nič nemení. Ale potvrdzovali tiež to, že nádor ďalej nerastie.

Lekári napokon zhodnotili, že už so mnou nemajú čo robiť. Poslali ma domov s tým, že buď zomriem, alebo nevedia, čo so mnou bude. No ja som nezomieral, práve naopak. Môj stav sa postupne zlepšoval. Začal som s rodičmi chodiť na prechádzky – museli ma podopierať, lebo som ešte nemal stabilitu. Musel som chodiť aj na fyzioterapiu a rôzne rehabilitácie, aby sa moje svalstvo rozhybalo, pretože som v tom období rapídne schudol a stratil som veľkú časť svojej svalovej hmoty. Už som to jednoducho nebol ja, zmenil som sa po každej stránke – fyzickej, psychickej i duchovnej.

Otec ma potom ešte zobral na vyšetrenie k jednému známemu neurochirurgovi. Ten keď uvidel moje snímky, zhrozil sa. Bol prekvapený, že ešte vôbec fungujem. Povedal, že ten nádor sa síce dá operovať, ale šanca je 50 na 50. Päťdesiatpercentná šanca je na to, že sa po operácii už nepreberiem, že zomriem na operačnom stole; a päťdesiatpercentná šanca na to, že sa preberiem, ale budem buď ochrnutý, alebo slepý... Alebo oboje. No a čo z toho si vybrať? Samozrejme, že som operáciu odmietol.

Postupne som začal chodiť do kostola. Síce len do sakristie, lebo som sa nedokázal aklimatizovať na množstvo ľudí, ale chodil som – onedlho dokonca bez pomoci. Musel som si nanovo zvykať na veľa vecí, napríklad aj na dotyky. Ale začala sa mi vracieť sila aj do tej polovice tela, čo mi ako keby ochrnula. Všetko to bolo veľmi atypické. Vrátil som sa aj do kňazského seminára, kde som mal do konca druhého ročníka individuálny študijný plán a formáciu.

Skúšky z druhého ročníka som si postupne dorobil počas leta a začiatkom tretieho ročníka. Po ňom nasledoval pastoračný ročník a ja som ho strávil v Samoríne. Učil som náboženstvo v jednej malotriedke pri Samoríne aj v Bratislave na cirkevnom gymnáziu. Robil som aktivity pre prvoprijímajúce deti, pre birmovancov, pomáhal som pri sv. omšiach. Fungoval som. Rozhybal som sa a vrátil som sa do normálneho života. Lekári to uzavreli ako medicínsky nevysvetliteľné uzdravenie.

Dar života si teda od Pána nanovo dostal, s darom kňazstva to však po prekonaní tejto choroby nevyzeralo nádejne. Ako to, že si sa ním predsa len stal?

Keď som bol chorý, jedna známa mojich rodičov dala za mňa odslúžiť sv. omšu v kňazskom seminári v Badíne. Co je zaujímavé, slúžil ju môj terajší nadriadený, prievidzský pán farár Jozef Repko. (Usmev.) Vtedy som ešte netušil, že aj ja raz budem v tomto seminári. Bratislava sa totiž rozhodla moje štúdium po pastoračnom ročníku ukončiť – bez udania dôvodu, ako sa aj v oficiálnom rozhodnutí píše.

Vtedy sa mi svet zrútil po druhýkrát. Vôbec som nevedel, čo robiť ďalej. Vedel som, že chcem byť kňazom a ničím iným. Skúšal som si podať žiadosť do Trnavskej arcidiecézy, na Moravu... Bez úspechu.

Jediné miesto, kde mi napokon dali šancu, bol Badín – aj vďaka tej už spomínanej známej mojich rodičov, ktorá za mňa v Badíne v čase choroby dala odslúžiť sv. omšu. Otec biskup Marián Chovanec sa so mnou stretol a zveril rozhodnutie predstaveným seminára, ktorí jeho výsledok potrebovali najskôr vložiť do modlitby.

Bol som ochotný začať študovať aj od prvého ročníka, bolo mi to úplne jedno, len aby ma vzali... A oni mi napokon umožnili pokračovať v štúdiu normálne od štvrtého ročníka. Tešil som sa ako malé dieťa.

Aké bolo štúdium v Badíne v porovnaní s Bratislavou?

Tažšie. Aj formácia tam bola prísnejšia. Mne však i napriek tomu šlo všetko akosi ľahšie. Môj zdravotný stav bol fantastický. Bratia ma prijali s otvorenou náručou, neskutočne sme si rozumeli. Začal sa pre mňa raj na zemi. V priebehu dvoch týždňov som sa tam úplne aklimatizoval. Napriek tomu, že štúdium bolo náročnejšie, robil som skúšky na čisté áčka. Nikdy som nemal také dobré výsledky... Dokonca aj štipendium som dostal.

Keď som bol piatok, oznámili nám, že seminár v Badíne končí a musíme sa presťahovať do Nitry. Tam som bol asi len 5 mesiacov, lebo prišiel covid. Museli sme sa vrátiť domov a formovať sa vo farnosti doma.

Koncom šiesteho ročníka som bol vysvätený za diakona a potom som nastúpil do farnosti v Banskej Bystrici. Tam som celý rok slúžil. Napokon som bol 19. júna 2021 vysvätený za kňaza. Formácia mi síce trvala osem rokov, ale predsa len som sa dočkal. A prvým miestom môjho pôsobenia sa stala Prievidza.

A k nej smeruje aj ďalšia moja otázka... Ako si si u nás zvykol? Co je tu pre teba pekné a čo ťažké?

Hovorí sa, že prvou láskou kňaza je prvá farnosť, do ktorej nastúpi. A pre mňa Prievidza tou „prvou láskou“ určite je. Ved' koniec-koncov, práve do nej som aj chcel ísť. Povedal som si, že je to farnosť podobná tej v Banskej Bystrici, kde som mal ročnú skúsenosť ako diakon, a že je tu taká živá pastorácia. Aspoň tak som to prvotne vnímal. (Usmev.) A koniec-koncov, tá živá pastorácia tu aj je, ale veľakrát je akási divoká, ako v džungli, ako v divočine. Je iná, ako by sme si predstavovali.

Aj tento kraj, oblasť Hornej Nitry, sa mi páči. Mám tu veľa ľudí, ktorí ma majú veľmi radi a ktorých mám i ja veľmi rád. Sú pre mňa oporou.

A čo je na Prievidzi najťažšie? Že ľudí tu treba vedieť „čítať“. Treba vedieť veci prehodnocovať a niektoré nebrať veľmi vážne; učiť sa púšťať ich jedným uchom dnu a druhým von. Toto ešte stále až tak dobre neviem a Prievidza mi je v tom veľkou školou.

Takisto si všímam, že najväčšiu pomoc tu potrebujú tí, ktorí „nekričia“. A tí, ktorí „kričia“, ju zas až tak veľmi nepotrebujú.

Ľudia sú tu dosť poznačení obdobím komunizmu. Často „sledujú a donášajú“ – možno tak, ako boli kedysi sledovaní oni sami. Veľakrát sa dotknú aj tých najmenších slov či prejavov kňaza. Preto je pre mňa niekedy dosť ťažké byť sám sebou. Ale divadlo hrať nechcem. A teda keď som smutný, vidia to na mne všetci. Keď sa teším, tak sa teším; keď chcem plakať, plačem. Keď som nahnevaný, som nahnevaný, nezakrývam to. Pán Boh na pozná a vie, ako to myslím. A kto ma chce spoznať bližšie – nech sa páči.

Po období covidu bolo dost' náročné rozbehnúť nejakú prácu s mladými, ale tebe sa predsa len podarilo začať s mládežníckymi sv. omšami, po ktorých bývajú adorácie. Prečo si uprednostnil adorácie pred klasickými strestkami?

Som typ človeka, ktorý má rád stretká, pretože som extrovert. Ale odkedy som v Prievidzi, častokrát sa zo mňa stáva aj introvert, pretože je tu toho po duchovnej stránke dost' a aj ja potrebujem istú psychohygienu, vzdialiť sa od ľudí a mať na chvíľu priestor aj pre seba.

My tu s pánom farárom vysluhujeme hlavne duchovný servis. Stretká, ktoré vo farnosti fungovali predtým, rozbil covid a ľudia si zvykli žiť viac v akomsi individualizme a uzavretosti.

A keď bol covid a boli sme všetci zatvorení, čo sme my, kňazi, robili? Išli sme pred eucharistického Krista a modlili sme sa, adorovali. Práve vďaka tomu sme zistili, čo najviac potrebuje naše vnútro – stíšiť sa, zastaviť sa. A tým, že Prievidza v mnohých veciach doslova „kričí“, potrebuje práve toto – na chvíľu si „zapchať ústa“. Upriamiť svoj pohľad na tú Lásku, ktorá sa rodí v nás. Až potom bude všetko fungovať tak, ako má.

Všimol som si, že mnoho ľudí chce veci riešiť bez Ježiša – a to aj tu, v Prievidzi. Často idú do všetkého bezhlavo, bez toho, aby to premodlili. Pritom ja považujem za najdôležitejšie (a pán farár ešte asi viac ako ja) ísť najskôr pred eucharistického Krista, a až potom rozbehnúť kadejaké aktivity, stretká, sv. omše pre špeciálne skupiny ľudí a podobne.

Niečo nové si priniesol aj intelektuálne založeným farnikom – Oratórium Karola Wojtyly. Co sa pod týmto názvom skrýva?

Možnosť vyjsť zo seba, spoznať seba samého, svoje vnútro, ale tiež že každý z nás má svoj intelekt, svoje zmýšľanie, svoju múdrosť. A práve na tom by som chcel stavať.

Vždy ma bavila aj tá intelektuálna stránka osobnosti človeka; nielen čisto duchovná oblasť, ale aj to, čo človek vo svojom vnútri skrýva ako Boží dar. Nesmierne ma v tom inšpiruje najmä osobnosť Karola Wojtyly, čiže svätého pápeža Jána Pavla II., ktorý sa venoval divadlu a mal rád i medicínu podobne ako ja; no mal rád tiež človeka po každej stránke – aj fyzickej, aj psychickej, aj duchovnej. Uvedomoval si, že treba „zabrdnúť“ aj do štúdia a nielen prijímať, ale aj dávať.

Naše stretnutia v rámci oratória sú práve o tom, aby sme sa dokázali otvoriť, aby sme dokázali viac komunikovať a učiť sa aj na vlastných chybách; aby sme svoje vnútro pretavili aj navonok a učili sa ho dávať aj iným; a to na podklade knihy C. S. Lewisa *Hovory o (ne)obyčajnom kresťanstve*. Lewis v nej píše filozoficko-teologicko-psychologicky, ale zároveň hlboko ľudsky. V knihe popisuje, ako sa formoval on osobne, kým dospel k zisteniu, že katolíci majú pravdu. Naše rozhovory v rámci oratória teda vedieme s cieľom objavovať pravdu o Bohu aj o sebe.

Ako prvý kaplán z farnosti si začal učiť u piaristov v škole. Prečo si sa rozhodol pre tento krok? A ako ho hodnotíš?

Učil som dva roky na ZŠ Malonecpalská všetky ročníky. Ale keďže nemám až taký vzťah k malým deťom (hoci pracovať s nimi viem) a radšej komunikujem so staršími študentmi o vážnejších témach, využil som možnosť ísť učiť k piaristom na gymnázium a strednú odbornú školu. Dostal som sa vďaka tomu k vekovej kategórii ľudí, s ktorými som rád v kontakte a môžem s nimi diskutovať aj po intelektuálnej stránke. Takže sa z tohto kroku teším.

Aj príprava na prijatie sviatosti birmovania beží vďaka tebe vo farnosti podľa nového modelu. Čo by si nám prezradil o ňom?

Pripravujeme sa podľa programu *Vyvolený*. Je to program zameraný na konkrétnu osobu. Pozostáva z 24 stretnutí. Najlepšie je, keď prebehnú v rámci dvoch rokov, no keďže my máme na prípravu iba jeden rok, máme to celé trochu „zhustené“. Stretávame sa každé dva týždne a prípravu vedíme podľa rovnomennej príručky. A keďže táto príprava nie je sebecká a zameraná len na jedného človeka, do prípravy zapájame aj birmovného rodiča a rodičov birmovanca. Oni tiež dostali svoje príručky, prostredníctvom ktorých pripravujú na túto slávnosť samých seba a zároveň majú prehľad, čím si prechádza ich dieťa. Rodičia mávajú raz za mesiac stretnutia, počas ktorých sú vedení do danej problematiky. Birmovancov máme tento rok viac ako 70.

Myslím si, že aj napriek všetkému tomu ťažkému, čo si vo svojom kňazskom živote (či v príprave naň) už musel prežiť, kňazstvo pre teba zostáva tým najväčším darom od Pána. Prečo?

Lebo kňazstvo je obrovské tajomstvo. Vďaka nemu mám možnosť spoznávať vnútro človeka ako lekár, cez ktorého pôsobí ten „nebeský lekár“. Môžem v druhom objavovať to, čo sa v ňom skrýva – jeho talenty, dary, charizmy, rôzne schopnosti. Ak ich on sám nevie v sebe objaviť, častokrát mu psychológ či doktor medicíny nepomôže. A na to je tu kňaz, ktorý má i ten duchovný zrak a môže ním nahliadnúť do vnútra druhého – najmä ak mu to ten druhý dovoľí. Kňazstvo je nezmazateľný znak a bolo mi dané až do večnosti.

Čo by si si našiel rád pod stromčekom v tieto Vianoce?

Sviatoci betlehem. (Úsmev.) Ale keďže som úplne normálny človek, takisto i nové lyžiarske nohavice či lyžiarsku výbavu. Alebo finančný príspevok na skipas, pretože som vášnivý lyžiar a už štyri roky som sa kvôli covidu a iným povinnostiam nebol lyžovať. Tento rok by som to chcel napraviť. (Úsmev.)

Ďakujem za rozhovor!
Petra Humajová

Foto: archív Pavla Škovránka

Pavol Škovránok sa narodil 12. októbra 1992 v Senci. Má tri staršie sestry. Za kňaza bol vysvätený 19. júna 2021 v Banskej Bystrici a jeho prvým pôsobiskom sa stala Prievidza. Má rád dobré jedlo, dobrých ľudí – ale najmä Boha, ktorý je preňho všetkým. Jeho príhovory zo svätých omší určené pre mladých ľudí pripravujúcich sa na prijatie sviatosti birmovania môžete nájsť na YouTube pod názvom Mládežnícke sväte omše – farnosť Prievidza-mesto.

BLAHOŠLAVENÍ CHUDOBNÍ V DUCHU

Vianoce dnešných čias sú synonymom bohatstva. Všetci chceme mať počas nich bohatý stôl, pod stromčekom bohatstvo darov a zažiť i bohatstvo rodinných vzťahov. Hneď v prvom z blahosladenstiev, ktoré predstavil Ježiš v „Reči na hore“, sa však práve chudoba predstavuje ako synonymum šťastia. Kde je teda pravda?

„Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo.“ (Mt 5,3) Chudobní v duchu... Čiže nie materiálne chudobní! A sme „v suchu“ – môžeme mať predsa aj, aj. Aj svoje materiálne bohatstvo, aj Ježišovu chudobu „v duchu“. Vieme však, čo to vlastne znamená?

Prvé blahoslaivenstvo

Jacques Philippe, francúzsky kňaz z Komunity Blahosladenstiev, vo svojej knihe *Šťastie, kde ho nečakáš*, hovorí, že „prvé blahoslaivenstvo je zdrojom, z ktorého čerpajú aj ostatné blahoslaivenstvá“. Dokonca je presvedčený, že je kľúčom k duchovnému životu, k svätosti a skutočnému šťastiu. Definuje ho ako „slobodu všetko zdarma prijímať a všetko zdarma dávať“. Znamená to, že všetko v živote máme prijímať nie na základe našich zásluh, ale na základe Božej lásky – a deliť sa o to rovnako štedro, ako sa o to podelil Boh s nami.

Chudoba v duchu sa môže prejaviť v rôznych oblastiach nášho života – vo vzťahu k Bohu, k sebe samému, k ostatným ľuďom naokolo i v realite života. Ako v týchto jednotlivých oblastiach vyzerá?

Chudoba vo vzťahu k Bohu

Prejavuje sa najmä tým, že sme pred Bohom pravdiví – uznávame, že nás stvoril i že sme úplne závislí od jeho lásky; že sme hriešnici a potrebujeme jeho odpustenie. Uvedomujeme si, že všetko, čím sme, všetko, čo máme i všetko dobro, ktoré konáme, je nám dané od Boha. Naplnia nás to na jednej strane pokorou a na druhej vdáčnosťou. Podobne ako Panna Mária, radujeme sa z vecí, ktoré nám „urobil ten, ktorý je mocný“ (porov. Lk 1,49). A nakoniec konštatujeme, že sme iba „neužitoční sluhovia; urobili sme, čo sme boli povinní urobiť“ (porov. Lk 17, 7 – 10), pretože dobre vieme, že to, čo dostávame, dostávame vďaka Božej štedrosti, a nie pre naše zásluhy. Výsledkom toho je, že sme spokojní a slobodní.

Chudoba vo vzťahu k sebe samému

Prejavuje sa tým, že akceptujeme seba samých takých, akí sme. Uznávame svoje limity a nádej nekladáme do vlastnej dokonalosti, ale do lásky Boha. Takýto postoj priťahuje Božiu milosť, ktorá nás podnecuje k takej láske, akej by sme vlastnými silami nikdy neboli schopní. Neznamená to, že sa máme vzdať rastu a uviaznuť v priemernosti – iba že na sebe prijímame aj to, čo nás obmedzuje, a s Božou pomocou sa aj z toho pokúšame vyťažiť to najväčšie dobro.

Chudoba vo vzťahu k ostatným

Ide v nej o schopnosť druhých nevlastniť ani si na nich nenárokovat', nemanipulovať nimi a nevyužívať ich na vlastné ciele. Môžeme prijať, čo nám druhí dávajú (svoju prítomnosť, lásku, podporu...), ale tento ich dar musí byť slobodný, nemôžeme si ho vynucovať. Druhým máme slúžiť a nie poslúžiť si nimi. Sv. Terezka hovorí: „Je vlastnosťou lásky skláňať sa.“ Takisto je potrebné druhým odpúšťať a nevymáhať od nich spravodlivosť podľa seba; nechciet vždy mať posledné slovo a vedieť aj mlčať; robiť veci v skrytosti a nečakať, že ľuďmi okolo seba budeme

vždy pochopení a prijatí, lebo to v úplnosti dokáže len Boh.

Chudoba vo vzťahu k životu

Je správnym postojom k životu. Všetko to príjemné, čo nám život prináša, máme prijímať s vdácnosťou, bez nejakého vlastnickeho lipnutia na tom, pretože jediné bohatstvo, ktoré nie je relatívne a ku ktorému sa oplatí pripútať, je Boh. No prijat' treba aj to zlé, čo život prinesie, aj keď je to niekedy veľmi bolestné. Práve prijatie týchto ochudobnení – strát, sklamaní, trápení... –, sa môže stať zdrojom milosti, ktorá nám pomôže objaviť Boha ako jediné pravé bohatstvo. Človek chudobný v duchu prijíma skutočnosť, že to nebude on, kto bude svoj život ovládať a kontrolovať. Odovzdáva sa Bohu a necháva sa s dôverou viesť aj po nepredvídateľných cestičkách. Žije v prítomnosti. Nezakladá si na dobre, ktoré vykonal, ale ani sa neznepokojuje kvôli zlu, čo spáchal, pretože každý deň má novú šancu začať veriť, dúfať a milovať.

„Rozjímať nad chudobou v duchu a nad blahoslavenstvami znamená objasniť, ako praktizovať vieru, nádej a lásku v konkrétnych životných situáciách,“ píše Jacques Philippe. A dá sa to i na Vianoce – i na tie „bohaté“. Materiálne bohatstvo spojené s chudobou v duchu totiž tiež môže priniesť dobré ovocie.

Pripravila: Petra Humajová

AKÉ JE TO OSLAVOVAŤ 30 ROKOV ČINNOSTI?

Ďalšie desaťročie ubehlo ako voda a ani sme sa nenazdali a náš farský časopis Bartolomej opäť oslavoval jubileum. Kým pri jeho 20. výročí založenia som v redakcii bola ešte len siedmy rok (v pozícii vedúcej vydania tretí), pri 30. ma už napriek nie až tak vysokému veku zaradili medzi „pamätníkov“ a stala som sa súčasťou diskusie 😊. Ale poďme pekne poriadku.

Len čo sa začali letné prázdniny, po krátkej ceste do Českého Krumlova nasledovala premena mojej vyučovacej činnosti na organizačnú. Spolu s niekoľkými zanieťenými ľuďmi z našej redakcie i zo spevokolu Bartolomejčatá sme sa stretli na fare, aby sme začali plánovať priebeh osláv. Ako to pri aktívnych ľuďoch býva, každý mal popri príprave tejto oslavy aj množstvo iných povinností, ale tu sa ukázala sila funkčného spoločenstva a to, že ak každý priloží ruku k dielu tým, čo vie, všetko sa zvládne. Vytvorili sme teda prvotný koncept, rozdelili si úlohy a vytipovali ďalších vhodných ľudí na pomoc s prípravami.

„Nekonečné“ prípravy

Keďže súčasťou programu malo byť okrem diskusií i premietanie fotiek a archívnych videí, nasledoval priam nekonečný proces prehľadávania našich archívov a nahrávania nájdených cenností na zdieľaný disk (ešte že nám súčasná doba poskytuje i tieto vymoženosti). Fotky bolo treba pomenovať, časovo zaradiť a zaradiť do prezentácií. Veľkou technickou pomocou sa nám v tejto fáze stal Michal Kvet, pre ktorého neexistuje slovo „nemožné“.

A tak sme sa už pri ďalšom stretnutí týmito vecami nemuseli až tak veľmi zaoberať – našu pozornosť už pútalo skôr agapé nasledujúce po sv. omši, ale i starosti o to, či sme v rozosielaní pozvánok po zhromaždení všetkých možných kontaktov (to

bol tiež dlhý proces) nezabudli pozvať nikoho dôležitého. Vymýšľali sme, čo sa bude podávať, kto to zabezpečí i kto sa bude o hostí v pastoračnom centre aktívne starať.

Začali sa tiež diskusie o naprogramovaní časomiere, aby moderátor podujatia Lojzo Vlčko presne vedel, na čo má koľko času a aby sa program zbytočne nenatiahol a nezasiahol až do času slávnostnej sv. omše. Naprogramovania časomiere, ktorá po celý čas nenápadne bežala Lojzovi pred očami, si zobrali na starosť opäť súrodenci Kvetovci.

Oslava

A nastal deň „D“ – 26. august. Presne o 15:00 sa spustili prvé prezentácie nielen časopisu Bartolomej, ale i zboru Bartolomejčatá, ktorý oslavoval spolu s nami. Nasledoval videopozdrav od bývalého kaplána Ondreja Šmidriaka, ktorý bol pri zakladaní oboch týchto diel, ale oslavy sa nemohol zúčastniť. Potom nasledovala diskusia s pamätníkmi prvej dekády existencie časopisu i zboru.

Tento koncept sa vystriedal i pri druhej a tretej dekáde. A práve v nej som ako hosť diskusie figurovala ja. Co som povedala, to som povedala – hádam to malo nejakú hlavu i päťu ☺.

Každopádne na rolu host'a v diskusii zatiaľ nie som až tak zvyknutá ☺.

O 16:30 sa začala slávnostná sv. omša, ktorú slúžil bývalý prievidzský pán dekan Ján Bednár, ktorý podporoval časopis i zbor v jeho začiatkoch, a slávnostným kazateľom bol bývalý pán dekan Vladimír Slovák, pôvodcom i odbornosťou z mediálneho sveta, ktorý veľmi povzniesol úroveň najmä nášho Bartolomeja. Samozrejme, vo svojom príhovore si neodpustil i istú mieru konštruktívnej kritiky – ale veď to bolo práve to, čo nás aj v čase jeho pôsobenia v Prievidzi posúvalo vpred. Asi by sme sa aj čudovali, keby nič kritické nepovedal ☺.

Agapé

A po ďakovných rečiach a odovzdaní kvetov na záver už nasledovalo slávnostné pohostenie vo farskom pastoračnom centre. Podával sa guláš a pripravené boli aj dve veľké torty,

jedna z nich bezlepková. Ženy z farnosti napiekli o koláče či slané dobroty a hostia si tiež mohli pochutiť na pive a kofole. Mnohí sa pri tejto príležitosti stretli po rokoch, a tak v príjemných rozhovoroch zotrvali až do večerných hodín.

A ja? Nemohla som zostať úplne do konca. Bežala som totiž domov rýchlo napísať správu o oslave do Bartolomeja, lebo uzávierka už dávno uplynula a čakalo sa len na tento text.

Nuž, taký je život novinára – i keď len takého amatérskeho, akým som ja ☺. Treba byť stále v pohotovosti a neleniť. Má to však zmysel, ak to druhých dokáže obohatiť – v čo pevne dúfam a verím.

Text: Petra Humajová
Foto: Mária Melicherčíková

SPOMÍNANIE S VĎAKOU

V sobotu 7. októbra 2023 o 16:00 hod. usporiadala rodina Pet'a Petráša spomienkové posedenie v Kultúrnom dome v Necpaloch. Usúdili, že po vyše roku od jeho náhleho odchodu nastal čas, aby smútok a slzy vymenili za spomienky na zážitky a chvíle (veselé i neveselé) a podelili sa s nimi s ľuďmi, s ktorými Pet' o Petráš žil, pracoval a zabával sa.

V sále Kultúrneho domu sa teda stretla jeho najbližšia rodina, v ktorej fungoval ako syn, brat, manžel, otec a starý, potom jeho kamaráti z detstva a susedia z ulice a tiež spolupracovníci z banského prostredia.

Pozvaní hostia

Najväčšia časť pozvaných tvorila suitu ľudí, s ktorými Pet' o prežíval chvíle pri jeho milovanej heligonke a s ňou spojenými zážitkami - v prvom rade asi Necpalanka a jej bývalí aj súčasní členovia spolu s rodinnými príslušníkmi.

Z Necpál pri Martine prišla skupina Necpáľanov, s ktorými Pet' o s Necpalankou dlhoročne spolupracoval pri spoločenských akciách v oboch Necpaloch.

Z Nízkych Tatier prišiel pozvaný kolektív usporiadateľov a účastníkov každoročných pretekov Ski Masters na kopci Bačova Roveň na Vyšnej Boci, kde Pet' o s Necpalankou „prehrali“ za tých vyše 30 rokov niekoľko dní priamo na lyžiarskom svahu, ale aj noci v bare Hotela Barbora.

Prišli aj bývalí basketbaloví hráči a funkcionári, ktorí každé dva roky využívali na svoje družobné približne týždenné výlety do Rubigenu vo Švajčiarsku nielen Pet' o-ve šoférske zručnosti a služby, ale, samozrejme, aj jeho spev a heligónkovú virtuozitu.

FanNecpaly – združenie veselých Necpáľaniek a Necpáľanov (vzniklo zásluhou rodinných výletov, Pet' o ich organizoval viac ako 30 rokov) malo na spomienkovom posedení tiež bohaté zastúpenie.

Všetko to boli ľudia točiaci sa či už v práci, alebo vo voľnom čase okolo Pet'a – a pritom sa mnohí doteraz v živote nestretli, nevideli, nepoznali sa, možno len vedeli o sebe z fotiek alebo z rozprávania.

Rozprávanie, spev i hudba

Pani riaditeľka Kultúrneho domu Necpaly pripravila sálu, v ktorej prítomných privítala svojou hudbou Necpalanka (prvýkrát hrala bez Peťa) obohatená o ďalšiu generáciu hráčov, keď si za bicie zasadol malý Riki – vnuk Peťovho brata Milana – a Milan zas zaujal Peťovo miesto pri mikrofóne.

Po hudobnom úvode Milan – Peťov brat – privítal hostí a všetkým poďakoval za účasť a poprial príjemné spomínanie.

Po výbornom guláši (síce pomalšie, ale predsa len) sa rozbehlo vzájomné spoznávanie prítomných a spoločné spomínanie na všetko, čo sa s Peťom zažilo, vyparatilo, podarilo aj nepodarilo. Tváre prítomných konečne rozžiarili úsmevy a bolo vidieť, že po tom dlhom roku bez Peťa sa nám mnohým svojím spôsobom ulávil. Možno aj to bol jeden z dôvodov usporiadať takéto posedenie.

V programe si hostia pripomenuli Necpalské plesy (každoročným organizátorom bol Peťo Petrás), keď si prítomní zahrli lietadielka. Nie je dôležité vyhrať, ale ako hovoril Peťo – prežiť tú hanbu ...

Skoro každý z prítomných spomínajúcich priniesol malú drobnosť do tom-boly, a tak popoludnie pokračovalo predajom lístkov a následne jej veselým losovaním. Skoro každý si teda okrem zážitkov odniesol aj niečo ako pamiatku na prežitie týchto spoločných chvíľ.

Záver popoludnia zas patril Necpalanke. Všetci prítomní si po kole ľudových piesní zaspievali na záver, ale hlavne na Peťovu pamiatku, pieseň Michala Dávida *Pár priateľ*, ktorej text hovorí za všetko. A možno aj o tom, o čom bolo celé toto stretnutie. Veľká vďaka patrí rodine a všetkým, ktorí prispeli k nezabudnuteľnému priebehu tejto miliej a vzácnej udalosti.

Peter Lachký, člen hudobnej skupiny Necpalanka

TAJNIČKA

„Ak si zvolíme ako nástroj na hľadanie pravdy niečo iné ako pokoru, nachádzame...“
(Pavel Kosorin)

1.					9.						2.	
2.		16.			6.		10.					
3.										14.		
4.					15.							1.
5.		3.							11.			
6.												
7.					7.				12.			
8.			5.					4.			17.	
9.		13.										
10.							8.					

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.

12.	13.	14.	15.	16.	17.

- Mesto, v ktorom začal ako kardiológ pôsobiť Alexander Bohó – priezvisko muža, ktorý viedol seminár Slobodní na Kalazanskom fóre v Nitre.
- Podstatné meno z názvu básnickej zbierky Gabriely Mellovej – priezvisko kňaza, ktorý pôsobí v Lovčici-Trubíne.
- Mesto, v ktorom hrala na Baníckom jarmoku skupina The Riff – africký štát, v ktorom sa nachádza mestečko Naminjali.
- Co mal David Petráš 13. októbra 2023? – Ktorý z bratov Šutinských získal 1. miesto v celkovom hodnotení na Slovensku v kategórii MX85?
- Zvieratá, ktoré začal Martin Humaj chovať koncom októbra – názov muzikálového predstavenia, v ktorom hrala Vanessa Weissabelová, je ... a Fatima.
- Názov prievidszského zboru, ktorý oslávil 30 rokov svojho pôsobenia.
- Na akej púti slúžil hlavnú sv. omšu páter Ján Hríb? Na... – Koľkýkrát letela Erika Petrášová lietadlom na začiatku septembra? (Napíšte slovom.)
- Predstavenie Zem pamätá je hudobnou biografiou Karola ... – šiesta „šloserovka“ má názov Profesorí .
- Co upiekla Veronika Šutinská na oslavu 30 rokov Bartolomeja a Bartolomejčiat? – Akú úlohu mala Martina Humajová na svadbe svojej bývalej kolegyne Zuzany Markovej?
- Stretnutie piaristických učiteľ'ov, ktoré bolo v auguste 2023 v Nitre, sa nesie pod názvom ... fórum – názov predstavenia, ktoré si boli Lenka a Vanessa Weissabelové pozrieť v Topolčanoch.

Petra Humajová

RECEPTY

Kokosové rezy

Suroviny: 5 vajec, 15 dkg kryštálového cukru, 12 dkg hladkej múky, 3 dkg kakaa, 1/2 balíčka prášku do pečiva, 1/2 dcl vody

Postup: Žltky šľaháme s 2/3 cukru a vodou do hustejšej peny, pridáme tuhý sneh vyšľahaný z bielkov a zvyšného cukru, opatrne premiešame, pridáme múku s práškom a kakaom a upečieme.

Plnka: 15 dkg kokosovej múčky zalejeme 2 dcl vriacej vody a necháme vychladnúť. 25 dkg masla a 1 kondenzované sladené mlieko spolu vyšľaháme do peny, primiešame vychladnutý kokos.

Upečený plát potrieme džemom, navrstvíme plnku a polejeme čokoládovou polevou alebo jemne posypeme kokosovou múčkou.

Orechová pochúťka na oblátke

Zo 4 bielkov šľaháme sneh, postupne pridávame 15 dkg kryštálového cukru, do tuhého snehu primiešavame 15 dkg preosiateho práškového cukru, 15 dkg mletých orechov, spolu premiešame, navrstvíme na plech vyložený oblátkami a upečieme v mierne vyhriatej rúre. Vychladnuté potrieme džemom a základnou plnkou (25 dkg masla a 1 kondenzované mlieko vyšľaháme na hustý krém), ľubovoľne ochutenou (kakaová, kávová...). Na vrch nastrúhame čokoládu.

Medvedie labky

Suroviny: 20 dkg hladkej múky, 12 dkg práškového cukru, 8 dkg orechov, 16 dkg masla (Palmarín), 1 čajová lyžička perníkového korenia, citrónová kôra, 1 vajce

Postup: Všetko spolu zmiesime, necháme stuhnúť, vtláčame do formičiek, upečené obalíme v cukre alebo viac pocukríme.

Recepty vyskúšala, vylepšila a dobrú chuť všetkým želá
Filomena Petrášová

Foto: Martina Humajová

Z ARCHÍVU

Medzi záľuby našej staršej Filomeny Petrášovej patrilo v mladosti aj divadlo. Mladí ľudia z Prievidze ju zavolali medzi seba – a v niekoľkých predstaveniach si mladá Filka aj zahrala.

Jej spomienky na dané divadelné hry sú už síce iba hmlisté, ale fotky napomáhajú si spomenúť. Na jednej z nich má dokonca poznačené i slová: „Pamiatka z divadelnej hry *Zem*, ktorú sme hrali 27. 12. 1949 a 2. 1. 1950.“ Bola to pravdepodobne jej prvá divadelná hra.

Zem

V divadelnej hre *Zem* si Filka zahrala úlohu priadky. Spomína si na to, že ostatné „priadky“ ju donútili sedieť v inscenácii na kraji, pretože ony vraj nevedia priať. Ako keby Filka vedela! Ale túto pozíciu teda pokorne prijala.

V hre si spolu s Filkou zahrala napríklad Stázka Odkladalová—Mokrá (Hmire) z Nespál (na fotke sedí) a budúca Filkina krajčírka Magdaléna Homolová, manželka cukrárskeho majstra Ľudovíta Homolu, od ktorého sa Filka učila piecť (na fotke stojí). Medzi chlapcami mal svoju rolu aj vtedajší prievidzský pán kaplán Jozef Pekár.

Ľudia z našej ulice

V divadelnej hre od Petra Karvaša *Ľudia z našej ulice* (scenár ešte dokonca kdesi doma máme) si Filka zahrala úlohu družstevníčky, ktorá mala stále veľa roboty, a svojho nápadníka musela od seba odháňať. Vyhŕážala sa mu, že ak hneď neodíde, opáli ho „pig'ajzom“ (žehličkou, ktorú na fotografii drží v ruke).

Meno zabudnuté

Meno poslednej divadelnej hry, v ktorej Filka hrala, už zabudla – ale tiež tam mala úlohu dievčiny, ktorej lásku sa snažil získať mladý muž (na fotografii stojí naľavo od nej).

Hry sa hrávali v niekdajšom Dome Osvety a kulisy na ne stavali samotní herci. Predstavenie sa nacvičovalo tak dlho, ako bolo treba a zahralo sa iba párkrát. Filke však nevyhovoval čas samotného skúšania – mohlo sa začať až po skončení premietania filmu, čiže okolo pol jedenástej večer. A to potom domov skôr ako o jednej neprišla... Práve kvôli tomu nechala napokon divadelnú kariéru tak, hoci jej aj zjavne išla.

Text: Petra Humajová
Foto: archív Filomeny
Petrašovej

MAŇA

Vydáva: Tetulienka Marulienka

Adresa: Veľkonec palská 117, Prievidza; Tel.: 046/541 99 57; Mobil: 0904 197 251

E-mail: redakcia@casopis-mana.sk, humajova.petra@gmail.com

Redaktori: Petra Humajová, Martinka Humajová

Foto: Archív rodiny a rodinných priateľov.

Foto na obálke: Martina Humajová

Grafická úprava a tlač: Ladislav Mečiar

A na záver... A na záver... A na záver...

„Čo by si chcela na narodeniny, miláčik?“ pýta sa manžel.

„Aby si mi ich nepripomínal...“

Manželka idú do divadla. Vo vestibule sa pýta zhrozená manželka:

„Prečo si sa neoholil?“

„Ja som sa predsa holil!“

„A kedy?“

„Keď si sa začala obliekať...“

„Opäť chceš nový kožuch?“ rozčulíuje sa manžel. „Veď ho nosíš len štyri roky!“

„A tie roky, čo ho nosili zvieratá, nerátaš?“

„My, muži, máme psí život...“

„Máš pravdu,“ prisvedčí manželka. „Cez deň vrčíte a v noci chrápete.“

Revízor vo vlaku:

„Pani, a platili ste za toho psa?“

„Nie. Ja som ho dostala zadarmo!“

„Kedysi som aj ja mala svoj ideál...“

„A čo sa s ním stalo?“

„Vydala som sa zaňho.“

Policajt zastaví auto, ktoré šofériuje staršia blondínka.

„Prekročili ste päťdesiatku!“ spustí na ňu.

„Ale to je nezmysel,“ bráni sa blondínka, „to iba vyzerám byť staršia v tom nemožnom klobúku!“

„To máte svoje zuby?“ sputuje sa dôchodkyňa dôchodcu.

„Pravdaže, taká vec sa predsa nepožičiava!“

„Zbožňujem Taliansko,“ hovorí štyridsiatnik priateľovi. „Vďačím mu za najkrajšie chvíle svojho života.“

Druhý sa naňho prekvapene pozrie:

„Ale veď tvoja noha tam nikdy nevstúpila...“

„A kto hovorí o mne? To moja žena tam každoročne strávi mesiac prázdnin!“

„No povedz, má význam hádať sa so ženou, keď ti pri každej príležitosti odporuje?“

„A konkrétne v čom?“

„Napríklad vrátim sa domov, slušne sa pozdravím ‚Dobry večer‘ a ona mi zakaždým odpovie ‚Dobré ráno.‘“

„Som čoraz roztržitejší. Len si predstav, včera pri raňajkách som pobozkal vajičko a ženu som lyžičkou klepol po čele...“

Udýchaný pokladník dobehne k riaditeľovi:

„Pán riaditeľ, musím ísť súrne do mesta.“

„A čo tak súrne?“

„Musím podať športku.“

„Teraz vás nemôžem pustiť, o chvíľu prídete kontrola.“

„Veď práve. Športka je moja posledná nádej!“

„Čo ti je?“ vraví Janka svojej priateľke. „Si nejaká smutná a zdá sa mi, že chradneš.“

„Máš pravdu,“ vraví priateľka. „Muž ma podvádza. Som z toho celá preč a už som schudla sedem kíľ.“

„Tak ho opusti!“ radí priateľka.

„Urobím to, ale chcem ešte schudnúť aspoň tri kilá.“

„Daroval som manželke na narodeniny knihu Ako šetriť peniaze.“

„A výsledok?“

„Už nepijem ani nefajčím.“

Tento rok sú tie Vianoce naozaj nejaké chudobnejšie!